

Управління культури і туризму, національностей та релігій
Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад
«Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського»

*Поет-філософ із Сумщини:
Володимир Затулівітер (1944-2003)*

(до 70-річчя від дня народження)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ДОСЬЄ

Суми 2014

Управління культури і туризму, національностей та релігій
Сумської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний заклад
«Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського»

*Поет-філософ із Сумщини:
Володимир Затулівітер (1944-2003)*

(до 70-річчя від дня народження)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ДОСЬЄ

Суми 2014

91.9:83(4УКР-4СУМ)

П 45

Поет-філософ із Сумщини : Володимир Затуливітер (1944–2003) : (до 70-річчя від дня народження) : інформаційне досьє / Обласний комунальний заклад «Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського» ; уклад. Н.В. Стеценко. – Суми, 2014. – 16 с.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Тираж 5 прим.

Стеценко Н.В.
Тогобіцька Л. М.
Оберлянд І.М.

Відомий український поет та перекладач, лауреат літературних премій імені Павла Усенка та Павла Тичини Володимир Іванович Затулівітер народився у селі Яблучне нині Великописарівського району Сумської області 29 лютого 1944 р. Закінчив Сумський державний педагогічний інститут імені А.С. Макаренка, вчителював, служив у Радянській Армії, куди його призвали у грудні 1966 року. Службу він проходив на прикордонній заставі острова

Даманський під час відомого російсько-китайського військового конфлікту, і тільки випадково, завдяки відрядженню до Хабаровська, уник долі всієї застави. Як відомо під час бою на заставі майже всі бійці загинули.

Після служби в армії Володимир прийшов до редакції обласної газети «Ленінська правда» на сторінках якої в той час публікувалися твори багатьох місцевих поетів та письменників. У Сумах активно діяло літературне об'єднання, до складу якого входило чимало обдарованих поетів, прозаїків, критиків. Саме на цей період припадає його становлення як особистості творчої, неординарної, безжальної до сірості й убогості в думках, а прихильної до всього нового, талановитого.

Наприкінці 70-х Затулівітер уже відомий як автор поетичних збірок «Теорія крила» (1973) і «Теперішній час» (1977). Поета підтримав, написавши передмову до другої книжки академік-літературознавець Леонід Новиченко. Його дебют став помітною подією в українській поезії. Мешкаючи в Сумах Володимир часто наїздив до столиці у відрядження з редакції «Ленінської правди», де Затулівітра цінували за розум, талант, глибокі знання з історії, літератури, мови та географії. У редакції газети він працював у двох відділах: спершу – сільського господарства, а потім – пропаганди та агітації. Володимир виявився єдиним працівником, якому дозволялося трудитися за вільним графіком. Траплялося, що він не приходив на роботу по кілька днів, а потім з'являвся з текою матеріалів, власноруч надрукованих на машинці. Коли Володимир приходив до редакції, то це ставало своєрідним маленьким святом: кожен вважав за необхідне поспілкуватися з ним.

Такий вільний графік роботи давав змогу Володимирі Затулівітеру працювати над своїми літературними творами. Кожна поетична книжка несла нову якість його слова. Він не повторював того, що вже сказав, і хоч є теми й мотиви, які визначали всю його творчість, які він прагнув вичерпати, але не міг – усе-таки щоразу поглиблював їх. У його збірках немає віршів, які б переходили з книги в книгу – йому не вистачало місця для нових творів. Лише раз вийшла у нього книжка вибраного – «Полотно» (1986).

Етапом у цьому нескінченному самопоглибленні стала збірка «Початкова школа» (1988). Вона була останньою, що вийшла за

життя Володимира Затуливітра. Він ще 1993 року підготував наступну, яку міг вважати найважливішою для себе, і сам її вже не побачив. Вона вийшла тільки 2004 року у видавництві «Факт» і називалася «Четвертий із триптиха».

У цій збірці Затуливітер іде до розуміння долі України, оцінювання себе і своєї долі у майбутньому України.

Багато гіркого і справедливого сказали про свій народ – з любові до нього – українські поети. Але не гордували ним, не судили його зі своєї висоти. Вони чули себе його гріховною, провинною частиною. Так і Затуливітер.

***Дірявий, перестуджений на кулях
і захарчований у триголодді,
народе мій страшний, яка зозуля
і що вона кує тобі сьогодні?...
Немає нас, народе, в тебе інших.
Немає з нас інакшого народу.
Душа погодиться і перемуля,
на Геродотів сміх пересміється,
Що нас, мовляв, підкинула зозуля
Нагуляним од вічності яечком.***

Десять книжок поезії цього «унікального поета поза часом і поза течіями», як сказав відомий критик Михайло Слабошпицький, такі несхожі між собою, а разом з тим затуливітрівський стиль не переплутаєш ні з яким іншим. Довічне служіння слову – саме так розумів сенс свого життя Володимир Затуливітер, поет, прозаїк, перекладач, редактор, видавець.

Людина високої культури та витонченого смаку, енциклопедично освічений, він згуртував навколо себе, надав можливість творчо розвиватися багатьом молодим поетам та прозаїкам, яких згодом назвали «восьмидесятниками» і які нині є окрасою й цвітом сучасного літературного процесу.

Ще задовго до пенсійного віку переселився поет із столиці на глиняні кручі над Дніпром – до Бабиної гори у село Бучак Черкаської області. Сюди брав редакторську роботу з видавництва Соломії Павличко «Основи», писав прозу та вірші до останньої книжки «Ненаписані пейзажі».

В січні 2003 року на 59 році життя поета увірвалося трагічно і за загадкових обставин. Володимир Затуливітер знайшов свій вічний спочинок на Козацькому шпилі, високо над Дніпром на сільському кладовищі села Бучак.

Але залишились його книги – геніальні поезії – бо Затуливітер – геній планетарного рівня, поет і філософ. Його вірші перекладені на декілька європейських мов. В с. Бучак, де похований поет, створений музей Володимира Затуливітра.

І щороку 28 липня у день Святого Володимира приходять до Поета вірні друзі та шанувальники його непересічного таланту, кладуть на його могилу грона калини, колоски, яблука та білі троянди. А потім розказують, що вдалось опублікувати з його спадщини. Так з року в рік проходять у Бучаку Затулівітрівські читання на яких присутні, уклонившись могилі Поета, наснажуються його творчістю на добрі справи, поповнюють свої духовні сили, озброївшись словом митця.

Олександр Вертіль, голова Сумської обласної організації НСПУ, журналіст, який завжди висвітлює у пресі усі Затулівітрівські читання, виставки, вечори, написав вірш, присвячений старшому товаришеві і колишньому співробітнику.

Олександр Вертіль

**Водяний млин
Пам'яті Володимира Затулівітра**

***Притомилася хвилею Ворскла,
Пригорнулася до берегів,
Зав'язавши колодами шорстко
З позапам'яті сірий архів.
Ще коли молодою ходою,
Взявши річку собі про запас,
Не по воду пішов – за водою,***

*Отуди, де спиняється час.
Пересохлі від спраги колеса
Підточили млинарський експрес.
Загубилась у часі адреса
З-поміж тисяч подібних адрес.
Все тече, протікаючи мимо,
Забирає – змиває сліди,
І цілується в губи з Гольфстрімом
Аж потойбіч своєї ж води.
Певно, мав той удачу селянську,
Хто зберігши святую таїну,
Так надійно пірогу ворсклянську
До землі слобідської примкнув.
Повтікали брехливі зозулі,
Прив'ядає старечий нестрим.
А колоди все грузнуть у мулі,
І цілується в тиші Гольфстрім.*

Твори Володимира Затуливітера

Аво Ого : [Око циклону] / Затуливітер, Володимир ; післямова Любов Снісар // Сучасність. - 2012. - № 4-6. - С. 21-112.

Аленький цвіточок : з неопублікованого. [Проза-спомин] / Затуливітер, Володимир // Українська літературна газета. - 2012. - № 2. - С. 18-19.

Божої музики молитва : [добірка незавершених віршів] / В. Затуливітер // Українська літературна газета. – 2013. - № 14. – С. 10.

Вірші / В. Затуливітер // Літературна Україна. – 2012. – № 2. – С. 6-7.

«Висока, як Охтирщина зима!...» : [вірш] / В. Затуливітер // Сумщина. – 2008. - № 13. – С. 4.

Глибокі села. Трактору татові руки болять. Озимина. Вставайте, батьку: вже летять плуги! [Текст] : [вірші] / В. Затуливітер // На левадах шовкових : Поезія сільських обривів :

[Збірка поезій] / упоряд. М. Шевченко. - К. : Томіріс-Н, 2006. - С. 329-334.

Діжа : уривок з повісті / В. Затуливітер // Українська культура. - 2008. - № 9. - С. 13 - 14.

Добірка віршів / Затуливітер, Володимир // Земляки : альманах Сумського земляцтва : Вип. 5. – Суми : Собор, 2009. – С. 245-247.

Історія про затонулий дзвін : [незакінчений твір із неопублікованої прози] / Затуливітер, Володимир // Українська літературна газета. - 2011. - № 16. - С. 12-13.

Ми не встигаєм перейти в насіння : [неопубліковані поезії з нової книжки "Храм слова на крові"] / Затуливітер, Володимир // Літературна Україна. - 2008. - № 29. - С. 7.

Ненаписані пейзажі : поезії / В. Затуливітер ; публікація Л. Снісар // Київ. – 2004. - № 6. – С. 55

Непубліковані поезії із книги «Храм слова на крові» / В. Затуливітер // Сучасність. – 2005. - № 10. – С. 73.

Оксана Петрусенко : портрет на сльозі / В. Затуливітер // Вітчизна. – 2003. - № 1-2. – С. 124.

Олесі, Рильські, Шафранці Тичини... вірш / В. Затуливітер // Дніпро. – 2009. - № 11. – С. 130.

Перекотимі вічністю слова : [з рукописної спадщини] // Вітчизна. – 2004. - № 1-2. – С. 9-17.

Погарище. Чорний мед : вірші / В. Затуливітер // Літературна Україна. – 2004. - № 47. – С. 5.

Поезії : [зі збірки «Теорія крила»] / В. Затуливітер // Дивослово. - 2007. – № 3. – С. 75.

Полотно : поезії / В. Затуливітер. – К. , 1986. – 238 с.

Початкова школа : книга віршів / В. Затуливітер. – К. : Радянський письменник, 1988. – 223 с.

Прошу я блага всім... : поезії / Затуливітер, Володимир // Українська культура. - 2007. - № 7. - С. 32.

Сім терцин для Ігоря Римарука : із книжки "Чаша жертвна" (Перша. Трагедія хліба. Той, хто розказує лелек) / Затуливітер, Володимир // Літературна Україна. - 2008. - № 44. - С. 8.

Слово - совість часу : [розповідь Володимира Затуливітра про себе, про свою творчість, свої погляди на мистецтво] / Затуливітер, Володимир // Українська літературна газета. - 2012. - № 1. - С. 18-19.

Сльоза пісень : поезії / Затуливітер, Володимир // Літературна Україна. - 2007. - № 31. - С. 5.

Совість слова : неопубліковані вірші різних років / В. Затуливітер // Дзвін. – 2006. - № 7. – С. 2.

Тернова гора : поезії / В. Затуливітер ; передмов. І. Дзюби ; упоряд. Л.В. Снісар. – К. : Український письменник, 2012. – 607 с.

Четвертий із триптиха : [вірші] В. Затуливітер. – К. : Факт, 2005. – 176 с.

Чаша жертвна : вірші з поетичної збірки / Затуливітер, Володимир // Літературна Україна. - 2009. - № 29. - С. 4.

Чорнозем : стихи : пер. с укр. / В. Затуливітер. – М. : Советский писатель, 1990. – 128 с.

«Я вже земля, а вам ще треба неба» / В. Затуливітер // Літературна Україна. – 2004. – 8 квітня. – С. 4.

Про Володимира Затуливітра

Балаян, Вазген. Від Сум до Степанакерта : [перекладацька діяльність В. Затуливітра (1944-2003) : переклади поетів Нагорного Карабаху] / Балаян, Вазген // Сумщина. - 2010. - № 36-37. - С. 5.

Баранов, Віктор. «Моїм словам ще так багато справ» : [спогади про Володимира Затуливітра] / В. Баранов // Літературна Україна. – 2012. - № 2. – С. 6-7.

Вертіль, Олександр. Калини кетяг і свіча портрета : (вечори пам'яті Володимира Затуливітра) / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2013. - № 9. – С. 19.

Вертіль, Олександр. Одинадцяті Затуливітрівські : (відбулися Затуливітрівські читання) / О. Вертіль // Сумщина. – 2013. - № 32. – С. 10.

Вертіль, Олександр. «Чаша жертвна» поета, або Принагідний штрих-спомин про Володимира Затуливітра : спогади про поета / Вертіль, Олександр // Сумщина. - 2009. - № 96-97. - С. 5.

Вертіль, Олександр. Озимий клин Володимира Затуливітра / Вертіль, Олександр // Земляки : альманах Сумського земляцтва : вип. 4. - Суми : Собор, 2007. - С. 24-26.

Дзюба, І.М. Володимир Затуливітер : «Волю плями – не правопис ліній!» : фрагменти недрукованої розвідки / І.М. Дзюба // Літературна Україна. – 2011. - № 28. – С. 7, 10-11.

Каменюк, Михайло. Як ми з Затуливітром Москві "фітіля" вставляли : (про історію видання у видавництві "Дніпро", де працював Затуливітер, в українському перекладі книги В. Войновича "Життя... Івана Чонкіна") / М. Каменюк // Україна. - 2008. - № 4. - С. 97.

Каменюк, Михайло. Гілочка барвінку з Тарасової гори : зі спогадів про Володимира Затуливітра : [закінчення. Початок у № 1] / М. Каменюк // Українська літературна газета. – 2013. - № 2. – С. 17

Портяк, В. ...І триста метрів до Дніпра : про Володимира Затуливітра / В. Портяк // Літературна Україна. - 2009. - № 29. - С. 4.

Портяк, В. Сім терцин для Ігоря Римарука : так назвав доброї пам'яті Володимир Затуливітер цикл присвячених Ігореві Римаруку віршів / В. Портяк // Літературна Україна. - 2008. - № 44. - С. 8.

Снісар, Любов. Поет-філософ із Сумщини : Володимир Затуливітер / Снісар, Любов // Земляки : альманах Сумського земляцтва : вип. 5. - Суми : Собор, 2009. - С. 244-245.

Снісар, Л. Поліаналогії історії і мистецтва у поезії Володимира Затуливітра / Л. Снісар // Сучасність. - 2007. - № 3. - С. 151-155.

Снісар, Л. Золоті ранети Володимира Затуливітра : [створено літературно-мистецький фонд Володимира Затуливітра. У день пам'яті поета цвіт української культури зібрався в с. Бучак біля меморіалу поета, щоб посадити тут

яблуневий сад] / Л. Снісар // Літературна Україна. - 2008. - № 47. - С. 2.

Снісар, Л. «... Як з вирію волоком тягне мене» : на малій батьківщини Володимира Затуливітра / Л. Снісар // Українська літературна газета. - 2013. - № 1. - С. 16.

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел/факс 22-00-82, тел. 22-00-66, 22-00-82
<http://sodb.sumy.ua>
biblioteka.sumy@mail.ru